

Határozatok Tára

EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. július 11.¹

C-447/18. sz. ügy

**UB
kontra
Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava**

(a Najvyšší súd Slovenskej republiky [a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„A szociális biztonság területén való egyenlő bánásmód – Állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés – Nem migráns munkavállaló – A munkavállaló lakóhelye szerinti tagállam megváltozása valamely állam felbomlása miatt – Az olimpiai játékokon és más nemzetközi bajnokságokon való éremszerzés után nyújtott kiegészítő ellátáshoz való jogosultságot állampolgársági feltételhez kötő tagállam – Szlovákiában élő cseh állampolgár”

1. Az alapeljárás alkalmat ad a Bíróságnak, hogy kialakítsa az olyan körülményekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, amikor a valamely tagállam saját állampolgárainak fenntartott kiegészítő ellátás nyújtását ki kell terjeszteni az adott tagállamban élő valamennyi uniós polgárra. Az itt szóban forgó ellátást (a továbbiakban: kiegészítő ellátás) az olimpiai játékokon, vagy más európai és nemzetközi sporteseményen nyert éremre tekintettel nyújtják.
2. A jogvita azért szokatlan, mivel nem a szabad mozgáshoz való jog gyakorlása nyomán merül fel, hanem abból ered, hogy a Csehszlovák Szocialista Köztársaság két külön állammá vált, mielőtt a Cseh Köztársaság és a Szlovák Köztársaság 2004. május 1-jén az Európai Unióhoz csatlakozott volna. Következésképpen az a Szlovákiában élő cseh állampolgár, aki a szlovák társadalombiztosítási hatóságoktól kiegészítő ellátás folyósítását kéri, nem tekinthető *migráns* munkavállalónak, mivel több mint 50 éven keresztül a mai szuverén szlovák állam területén élt.
3. A Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) azt kérdezi, hogy egy ilyen személy ennek ellenére hivatkozhat-e a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre,² és a Charta 34. cikk szerinti szociális ellátásokhoz és szociális előnyökhöz való jogára a kiegészítő ellátás biztosítása érdekében?
4. Arra a következtetésre jutottam, hogy erre a kérdésre az alábbi IV. részben kifejtettek miatt nemleges választ kell adni.

¹ Eredeti nyelv: angol.

² HL 2004. L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.; a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet módosításáról és mellékletei tartalmának meghatározásáról szóló, 2009. szeptember 16-i 988/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 43. o.) által módosítva.

I. Jogi háttér

A. Az európai uniós jog

5. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 34. cikke „A szociális biztonság és a szociális segítségnyújtás” címet viseli. Első két bekezdésében a következőt írja elő:

„(1) Az Unió, az uniós jog, valamint a nemzeti jogszabályok és gyakorlat által megállapított szabályokkal összhangban, elismeri és tiszteletben tartja a szociális biztonsági ellátásokra és szociális szolgáltatásokra való jogosultságot, amelyek védelmet nyújtanak anyaság, betegség, munkahelyi baleset, gondoskodásra utaltság vagy idős kor, továbbá a munkahely elvesztése esetén.

(2) Az Unión belül jogszerűen lakóhellyel rendelkező és tartózkodási helyét jogszerűen megváltoztató minden személy jogosult – az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban – szociális biztonsági ellátásokra és szociális előnyökre.”

6. A 883/2004 rendelet (4) és (5) preambulumbekkezdése a következőket mondja ki:

„(4) Fontos a nemzeti szociális biztonsági jogszabályok különleges sajátosságainak tiszteletben tartása és kizárólag egyetlen koordinációs rendszer kidolgozása.

(5) Egy ilyen koordináció keretében a Közösségen belül biztosítani kell a különböző nemzeti jogszabályok szerinti egyenlő bánásmódot az érintett személyek számára.”

7. A 883/2004 rendelet 1. cikkének w) pontjában a következő áll:

„nyugdíj»: nemcsak a nyugdíjakat foglalja magában, de azokat az általános összegű ellátásokat is, amelyek azokat helyettesíthetik, valamint a járulékok visszatérítésének formájában történt kifizetéseket, illetve a III. cím rendelkezéseire is figyelemmel az értékállóságot biztosító növekményeket vagy kiegészítő támogatásokat.”

8. A 883/2004 rendelet „A rendelet alkalmazási köre” címet viselő 3. cikkének (1), (3) és (5) bekezdése a következőképpen szól:

„(1) Ezt a rendeletet a következő szociális biztonsági ágakra vonatkozó valamennyi jogszabályra kell alkalmazni:

- a) betegségi ellátások;
- b) anyasági és azzal egyenértékű apasági ellátások;
- c) rokkantsági ellátások;
- d) öregségi ellátások;
- e) túlélő hozzátartozói ellátások;
- f) munkahelyi balesetekkel és foglalkoztatási megbetegedésekkel kapcsolatos ellátások;
- g) haláleseti juttatások;
- h) munkanélküli-ellátások;

- i) előnyugdíjak;
- j) családi ellátások.

[...]

(3) Ezt a rendeletet ugyancsak alkalmazni kell a 70. cikk alá tartozó különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásokra.

[...]

(5) Ez a rendelet nem alkalmazandó:

- a) a szociális és egészségügyi támogatásokra; vagy
- b) az olyan ellátásokra, amelyek esetében a tagállam a személyi kárért kártérítési felelősséget vállal, és előírja – például a háború és egyéb katonai cselekmények vagy ezek következményeinek áldozatai, bűncselekmények, merénylet vagy terrorcselekmények áldozatai, tagállami tisztviselők által feladatuk ellátása során okozott károk elszenvedői vagy politikai vagy vallási okokból vagy származásuk miatt hátrányt szenvedő személyek részére – kártérítés nyújtását.”

9. Az 883/2004 rendelet 4. cikke az „Egyenlő bánásmód” címet viseli. E cikk értelmében:

„E rendelet eltérő rendelkezései hiányában az e rendelet hatálya alá tartozó személyeket bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan jogok illetik meg, és ugyanolyan kötelezettségek terhelik, mint az adott tagállam állampolgárait.”

10. Az 5. cikk „Az ellátásokkal, jövedelmekkel, tényállásokkal és eseményekkel kapcsolatos egyenlő bánásmód [helyesen: Az ellátások, jövedelmek, tények és események azonos kezelése]” címet viseli. Ennek értelmében:

„E rendelet eltérő rendelkezései hiányában, és a megállapított különös végrehajtási rendelkezések fényében a következőket kell alkalmazni:

- a) ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a szociális biztonsági ellátások és egyéb jövedelmek kézhezvétele meghatározott jogkövetkezményekkel jár, az ilyen jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit ugyancsak alkalmazni kell az olyan egyenértékű ellátások kézhezvételére, amelyeket egy másik tagállam jogszabályai alapján szereznek, illetve egy másik tagállamban szerzett jövedelemre;
- b) ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a jogkövetkezmények meghatározott tényállás [helyesen: tények] vagy események bekövetkezésének tulajdoníthatók, az említett tagállamnak a hasonló tényállások [helyesen: tények] vagy események bármely tagállamban történő bekövetkezését oly módon kell figyelembe vennie, mintha azok a saját területén következtek volna be.”

11. A 883/2004 rendelet 70. cikke az „Általános rendelkezések” címet viseli: E cikk értelmében:

„(1) Ezt a cikket kell alkalmazni a különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásokra is, amelyek olyan jogszabályokban kerülnek megállapításra amelyek – személyi hatályuk, célkitűzéseik és/vagy a jogosultságra vonatkozó feltételeik miatt – a 3. cikk (1) bekezdésében említett szociális biztonsági jogszabályok, valamint a szociális segélyezés jellegzetességeit egyaránt magukban hordozzák.

(2) E fejezet alkalmazásában a »különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátás« az az ellátás, amelynek:

a) célja, hogy:

- i. a 3. cikk (1) bekezdésében említett szociális biztonsági ágak által fedezett kockázatok kiegészítő, helyettesítő vagy járulékos fedezetűül szolgáljon, és az érintett személyeknek minimum megélhetési jövedelmet biztosítson az érintett tagállam gazdasági és társadalmi helyzetére is figyelemmel;

vagy

- ii. a fogyatékossgal élők részére kifejezetten különös védelmet biztosítson [helyesen: kizárólag biztosítsa a fogyatékossgal élők különös védelmét], szoros kapcsolatban az érintett személy szociális környezetével az érintett tagállamban;

és

b) amely esetében a finanszírozás kizárólag a kötelező, az általános közkiadások fedezésére szolgáló adóbevételekből származik, valamint az ellátások nyújtásának és kiszámításának feltételei a kedvezményezett tekintetében nem függnnek semmiféle járulékfizetéstől. A járulékalapú ellátások kiegészítésére szolgáló ellátások azonban egyedül ezen az alapon nem minősülnek járulékalapú ellátásnak,

és

c) amely szerepel a X. melléklet felsorolásában.

(3) A 7. cikk és e cím más fejezetei nem vonatkoznak az e cikk (2) bekezdésében említett ellátásokra.

(4) A (2) bekezdésben említett ellátások kizárólag abban a tagállamban nyújthatók, az ilyen tagállam jogszabályainak megfelelően, amelyben az érintett személy lakóhellyel rendelkezik. Az ilyen ellátásokat a lakóhely szerinti illetékes intézmény nyújtja, saját költségén.”

B. A szlovák jog

12. A zákon č. 112/2015 Z.z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (a módosított, a nemzeti válogatott sportolók részére nyújtandó kiegészítő ellátásról és a társadalombiztosításról szóló 461/2003 törvény módosításáról szóló 112/2015 törvény, a továbbiakban: 112/2015. sz. törvény) az alapeljárásban hatályos változatának 1. §-a következőket mondja ki:

„E törvény a nemzeti válogatott sportolók részére nyújtandó kiegészítő ellátás (a továbbiakban: kiegészítő ellátás) állami szociális támogatás címén történő nyújtását szabályozza, amelynek célja azon sportoló anyagi helyzetének biztosítása, aki – a Csehszlovák Köztársaság, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság, a Csehszlovák Szövetségi Köztársaság, a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság, illetve a Szlovák Köztársaság színeiben fellépve – az olimpiai játékokon, a paralimpiai játékokon, a siketlimpián, világbajnokságon vagy Európa-bajnokságon érmet szerzett.”

13. A 112/2015. sz. törvény ugyanazon változata 2. §-ának (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„A kiegészítő ellátásra jogosult az a természetes személy, aki

- a) a Csehszlovák Köztársaság, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság, a Csehszlovák Szövetségi Köztársaság, a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság, illetve a Szlovák Köztársaság színeiben fellépve
1. aranyérmes (első hely), ezüstérmes (második hely) vagy bronzérmes (harmadik hely) szerzett az olimpiai játékokon, a paralimpiai játékokon vagy a siketlimpián,
 2. világbajnokságon aranyérmes (első hely), ezüstérmes (második hely) vagy bronzérmes (harmadik hely), vagy Európa-bajnokságon aranyérmes (első hely) szerzett egy olyan sportágból, amelyet a Nemzetközi Olimpiai Bizottság az olimpiai játékok közé, a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság a paralimpiai játékok közé, illetve a Siketek Nemzetközi Sportszövetsége a siketlimpiai játékok közé felvett közvetlenül a világbajnokság vagy az Európa-bajnokság, illetve azon bajnokság előtt, amelyek megrendezésére abban az évben került sor, amelyben a világbajnokságot vagy az Európa-bajnokságot megrendezték.
- b) a Szlovák Köztársaság állampolgára,
- c) lakóhelye a Szlovák Köztársaság területén található, vagy olyan személy, aki tekintetében különös rendelkezés alkalmazandó;
- d) nem részesül hasonló külföldi támogatásban;
- e) a nyugdíjkorhatárt elérte; és
- f) élt a nyugellátáshoz való jogával a különös szabályok alapján.”

14. A 112/2015. sz. törvény 3. §-a a következőképpen rendelkezik:

„Az ellátás összege a következő összegek közötti különbségnek felel meg:

- a) 750 euró és a nyugellátásnak a különös szabályok szerint megállapított teljes összege, valamint a külföldön kapott hasonló nyugellátások teljes összege közötti különbség, amennyiben a természetes személy
1. a 2. § (1) bekezdése a) pontjának 1. pontja szerinti aranyérmes,
 2. világbajnokságon a 2. § (1) bekezdése a) pontjának 2. pontja szerinti aranyérmes szerzett, vagy
- b) 600 euró és a nyugellátásnak a különös szabályok szerint megállapított teljes összege, valamint a külföldön kapott hasonló nyugellátások teljes összege közötti különbség, amennyiben a természetes személy
1. a 2. § (1) bekezdése a) pontjának 1. pontja szerinti ezüstérmes,
 2. világbajnokságon a 2. § (1) bekezdése a) pontjának 2. pontja szerinti ezüstérmes szerzett, vagy
- c) 500 euró és a nyugellátásnak a különös szabályok szerint megállapított teljes összege, valamint a külföldön kapott hasonló nyugellátások teljes összege közötti különbség, amennyiben a természetes személy
1. a 2. § (1) bekezdése a) pontjának 1. pontja szerinti bronzérmes,
 2. világbajnokságon a 2. § (1) bekezdése a) pontjának 2. pontja szerinti bronzérmes, vagy

3. Európa-bajnokságon a 2. § (1) bekezdése a) pontjának 2. pontja szerinti aranyérmét szerzett.”

II. A tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

15. A megszerzett érmekkel kapcsolatban a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság oktatási, tudományügyi, kutatási és sportügyi minisztériuma) által vezetett nyilvántartás alapján UB cseh állampolgár (a továbbiakban: felperes) 1971-ben a jégkorong Európa-bajnokságon aranyérmét, a jégkorong-világbajnokságon pedig ezüstérmét szerzett. 2015. december 17-én a szlovák társadalombiztosítási hatóságok előtt hivatkozott a kiegészítő ellátáshoz való jogára.

16. A hatóságok ezt a 112/2015. sz. törvény 2. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján cseh állampolgársága miatt elutasították. A Krajský súd v Košiciach (kassai regionális bíróság, Szlovákia) előtti eljárásban a felperes az uniós jogra történő hivatkozással azt kifogásolta, hogy a szlovák szabályozásnak az ő állampolgárságán alapuló hátrányosan megkülönböztető hatása van. Emellett rámutatott, hogy nem vették figyelembe azt, hogy ő 52 éve a Szlovák Köztársaságban él.

17. A jogalkotási eljárásra vonatkozó iratanyag alapján a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága, a továbbiakban: a kérdést előterjesztő bíróság) megállapította, hogy a Szlovák Köztársaság kormánya a 2015. április 22-i ülésén megvitatott egy, a nemzeti válogatott sportolók részére nyújtandó kiegészítő ellátásról szóló törvényjavaslatot, és arra a következtetésre jutott, hogy a kormány például a 2. § (1) bekezdésének b) pontjában úgy ítélte meg, hogy „az (1) bekezdés b) pontjában a következőkről kell rendelkezni: »b) valamely európai uniós tagállam állampolgárának minősül az olyan állam állampolgára, amely az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam, illetve a svájci állampolgár«. A törvényjavaslatban szükségesnek tartották a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló uniós jogra hivatkozni.

18. A Národná rada Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság nemzeti tanácsa, a továbbiakban: törvényhozó szerv) néhány tagjának javaslatára a nemzeti válogatott sportolók részére nyújtandó kiegészítő ellátásról szóló törvényjavaslatot akként módosították, hogy a 2. §-ban a „valamely európai uniós tagállam” szöveget a „Szlovák Köztársaság” szöveggel váltották fel.

19. A fent javasolt módosítás indoka az volt, hogy olyan állami szociális ellátásról van szó, amely nem nyugellátást jelent, és amelynek célja azon élsportolók anyagi biztonságához való hozzájárulás, akik szlovák állampolgárként a Szlovák Köztársaságot vagy annak jogelődjeit képviselték, és mivel a törvényjavaslat nem kívánta támogatni azon nemzeti válogatott sportolókat, akik más államok állampolgárai, arra tett javaslatot, hogy a kiegészítő ellátásra való jogosultság feltétele az legyen, hogy az érintett a Szlovák Köztársaság állampolgára.

20. A nemzeti válogatott sportolók részére nyújtandó kiegészítő ellátásról szóló törvényjavaslatot a törvényhozó szerv végül a törvényjavaslatnak az európai uniós joggal való megfeleléséről szóló záradékkal együtt fogadta el, amely szerint a megfelelés mértéke „teljes”-nek tekinthető, mivel a javaslatra nem vonatkozik sem az Európai Unió elsődleges joga, sem a másodlagos jog, sem pedig a harmadlagos jog.

21. Olyan előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megfogalmazása során, amelyeknek a Charta a jogalapja, a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben azt állította, hogy tudatában van annak, hogy a Bíróság a Charta alkalmazási körének tiszteletben tartását annak 51. cikke (1) bekezdésére tekintettel vizsgálja, amely szerint a Charta rendelkezéseinek a tagállamok annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.³

3 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105; 2013. november 28-i Sociedade Agricola e Imobiliária da Quinta de S. Paio Lda végzés, C-258/13, EU:C:2013:810.

22. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy nem a szociális biztonsági ellátásokhoz és a szociális segítségnyújtáshoz való, a Charta 34. cikkében foglalt jogok elkülönült értelmezését kéri, hanem a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő jogvita fent említett alapjára hívja fel a figyelmet, amely jogvita során egy állami közigazgatási szerv eljárásának jogszerűségét kell elbírálni.

23. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a nemzeti válogatott sportolók részére nyújtandó kiegészítő ellátásnak nem csak állami szociális ellátási jellege van, ahogyan azt a jogalkotási eljárás során keletkezett iratokban megállapították. A 112/2015. sz. törvény említett egyes rendelkezéseiből következik, hogy a kiegészítő ellátást a nyugellátással együtt, azzal párhuzamosan és rendszeresen nyújtják annak érdekében, hogy a nyugellátás mértékét (az a) pont értelmében) 750 euróra, (a b) pont értelmében) 600 euróra, illetve (a c) pont szerint) 500 euróra emeljék meg.

24. Ezenkívül kétségtelen, hogy a felperes egy csapatsportot űző nemzeti válogatott tagjaként pusztán amiatt van más helyzetben a csapattársaihoz képest, mert utóbbiaktól eltérően ő nem szlovák állampolgár, bár a saját erőfeszítéseivel és képességeivel ő is hozzájárult a nemzeti válogatott közös sikeréhez.

25. A kérdést előterjesztő bíróság azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés előterjesztéséről való határozathozatalt megelőzően részletesen elemezte az Európai Unió Bírósága által hasonló ügyekben hozott ítéleteket, azaz a 2011. június 22-i Landtová ítéletet,⁴ a 2015. szeptember 16-i, karácsonyi nyugdíj-kiegészítésről szóló Bizottság kontra Szlovák Köztársaság ítéletet⁵ és a C-433/13. sz. Bizottság kontra Szlovák Köztársaság ítéletet,⁶ azonban arra a következtetésre jutott, hogy ezen ítéletek nem alkalmazhatók a jelen ügyre.

26. A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Az alapeljárás körülményei között lehet-e úgy értelmezni a [883/2004 rendelet] 1. cikkének w) pontját, 4. cikkét és 5. cikkét az Európai Unió Alapjogi Chartája 34. cikkének (1) és (2) bekezdésében foglalt, a szociális biztonsági ellátásokhoz és a szociális előnyökhöz való joggal összefüggésben, hogy azokkal ellentétes egy olyan nemzeti rendelkezés alkalmazása, amelynek értelmében a szlovák társadalombiztosítási szerv a felperes állampolgárságát alapvető feltételként veszi figyelembe a nemzeti válogatott sportolókat megillető, az öregségi nyugdíjat kiegészítő ellátáshoz való jog tekintetében még akkor is, ha egy másik jogi követelmény, nevezetesen a jogelődök – ideértve a Csehszlovák Szocialista Köztársaságot is – nemzeti válogatottjában való részvétel is a nemzeti szabályozás részét képezi?”

27. Írásbeli észrevételeket a Cseh Köztársaság, a Szlovák Köztársaság, valamint az Európai Bizottság nyújtott be a Bírósághoz. Mindhárman részt vettek a 2019. május 7-i tárgyaláson.

4 C-399/09, EU:C:2011:415.

5 C-361/13, EU:C:2015:601.

6 2015. szeptember 16-i C-433/13, EU:C:2015:602.

III. Az írásbeli észrevételek összefoglalása

28. A Cseh Köztársaság azt állítja, hogy a szóban forgó kiegészítő ellátás egyértelműen a 883/2004 rendelet hatálya alá tartozik. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében valamely kifizetés kizárólag akkor tekinthető szociális biztonsági ellátásnak, ha jogilag meghatározott helyzetben a jogosult részére a személyes szükségletek bármiféle egyéni és diszkrecionális mérlegelése nélkül nyújtják, és a 883/2004 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten felsorolt kockázatok valamelyikét fedezi.⁷

29. Először is, a kiegészítő ellátás a szlovák jog szerint egy jogosultság. Ezért nem szabadon választható ellátás, hanem kötelező juttatás. Másodszor, automatikusan fizetik azoknak, akik tárgyilagos kritériumoknak megfelelnek, vagyis hogy meghatározott nemzetközi sporteseményeken Szlovákia vagy jogelődje színeiben indultak. Következésképpen nincs egyéni értékelési hatáskör vagy mérlegelési jogkör, mivel az illetékes hatóság nem veszi figyelembe a felperes szükségleteit. Harmadszor, a kiegészítő ellátás az öregségi nyugdíjhoz képest kiegészítő jellegű, mivel rendszeresen és az öregségi nyugdíjjal párhuzamosan folyósítják. Ezért a 883/2004 rendelet 1. cikkének w) pontja értelmében vett nyugdíj, amely kiterjed a nyugdíjkiegészítésekre.⁸ A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a kiegészítő ellátás ugyanígy a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett öregségi ellátásnak minősül.⁹ Az, hogy a folyósított kiegészítő ellátás nem függ a folyósított fizetés összegétől vagy a teljesített biztosítási időtől, nem von le ebből az értékelésből.¹⁰

30. Ezért a 883/2004 rendelet 4. cikkével ellentétes az, hogy a kiegészítő ellátás folyósítását állampolgárságtól tegyék függővé. A kiegészítő ellátás juttatása szempontjából a döntő szempont az, hogy az érintett személy az adott állam vagy jogelődje színeiben indult-e és elérte-e az előírt eredményt, nem pedig az, hogy az illető az érintett tagállam állampolgára-e.

31. A Szlovák Köztársaság vitatja az uniós jog ezen értelmezését. Rámutat, hogy az eredeti elképzelések szerint a Cseh és a Szlovák Köztársaság összehangolt megközelítést alkalmaz a szóban forgó kiegészítő ellátást illetően, úgy, hogy mindkét ország folyósítja azt azon lakosainak, akik a Csehszlovák Köztársaság válogatottjának tagjai voltak a megjelölt nemzetközi sporteseményeken, függetlenül attól, hogy az illető cseh vagy szlovák-e, amennyiben ez nem eredményez kettős kifizetést. Emiatt a Szlovák Köztársaság először nem javasolta, hogy a kiegészítő ellátás folyósítását a szlovák állampolgárokra korlátozzák. Erre csak akkor került sor, amikor a Cseh Köztársaság nem fogadott el olyan törvényt, amely a kiegészítő ellátás folyósítását kiterjesztette volna a Cseh Köztársaságban élő szlovák állampolgárokra. Így tehát, ha Szlovákiának meg kellene változtatnia a törvényt, a kiegészítő ellátást a Szlovákiában élő cseh állampolgárok mellett a Cseh Köztársaságban és Szlovákiában élő szlovák állampolgároknak is megadná.

32. A Szlovák Köztársaság azt állítja, hogy a szóban forgó kiegészítő ellátás nem egy, a 883/2004 rendelet szerinti szociális biztonsági juttatás, és nem tartozik az ugyanazon rendelet 3. cikkének (3) bekezdése és 70. cikke szerinti különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátás hatálya alá sem.

⁷ E tekintetben a Cseh Köztársaság a következő ítéletekre hivatkozik: 1992. július 16-i Hughes ítélet, C-78/91, EU:C:1992:331, 15. pont; 2015. szeptember 16-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet, C-433/13, EU:C:2015:602, 71. pont. Az ellátás célja és feltételei a meghatározóak, nem pedig a tagállam általi minősítés. Lásd: 1992. július 16-i Hughes ítélet, C-78/91, EU:C:1992:331, 14. pont; 1996. október 10-i Zachow ítélet, C-245/94 és C-312/94, EU:C:1996:379, 17. pont; 2015. szeptember 16-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet, C-433/13, EU:C:2015:602, 70. pont.

⁸ A Cseh Köztársaság e tekintetben a 2005. január 20-i Noteboom ítéletre (C-101/04, EU:C:2005:51, 27. pont) hivatkozik.

⁹ A Cseh Köztársaság a 2018. május 30-i Czerwiński ítéletre (C-517/16, EU:C:2018:350, 45. pont) hivatkozik.

¹⁰ A Cseh Köztársaság itt a 2005. január 20-i Noteboom ítéletre (C-101/04, EU:C:2005:51, 29. pont) hivatkozik.

33. Ami az előbbi illeti, ezt a kifizetés alkotóelemei határozzák meg, vagyis a juttatás célja és feltételei. Nem tartozik a 883/2004 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében felsorolt kockázatok közé.¹¹ Nem a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerinti nyugellátás.¹² A kiegészítő ellátást a nyugellátásoktól függetlenül folyósítják. Akkor is folyósítják, ha az egykori sportoló nem részesül nyugdíjban. Ha a nyugellátások összege egy adott határt meghalad, nem kerül sor a folyósítására.¹³ Emellett a kiegészítő ellátást nem ugyanabból a forrásból folyósítják, mint az öregségi nyugdíjat. Közvetlenül az állam folyósítja. Továbbá a kiegészítő ellátás célja nem a kedvezményezettek szükségleteinek kielégítése.¹⁴ Ehelyett célja többek között, hogy az élsportolókat teljesítményükért megjutalmazza és a fiatal sportolókat ösztönözze. Emellett a folyósított összeget nem a teljesített hozzájárulás összege vagy a biztosítási időszak hossza határozza meg.¹⁵

34. Ami a 883/2004 rendelet 3. cikkének (3) bekezdése és 70. cikke szerinti különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásokat illeti, a Szlovák Köztársaság rámutat, hogy a kiegészítő ellátás nem tartozik a 3. cikk (1) bekezdésében szereplő kockázatok közé. Ahogy a létminimum biztosítására sem irányul. Továbbá nem tartozik a 70. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerinti fogyatékossgal élőknek nyújtott ellátás hatálya alá, valamint a 883/2004 rendelet X. melléklete sem rendelkezik a kiegészítő ellátásról, amint azt a 70. cikk (2) bekezdésének c) pontja előírja.

35. Ami a Charta 34. cikkét illeti, ez a rendelkezés nem módosítja a Szlovák Köztársaság álláspontját. A szóban forgó kiegészítő ellátás nem tartozik az uniós jog hatálya alá.¹⁶

36. A Bizottság rámutat, hogy a szóban forgó kiegészítő ellátás gyakorlatilag kizárólag azokra a személyekre vonatkozik, akik elérték a nyugdíjkorhatárt és nyugellátást igényeltek. Az, hogy ez egy kiegészítő juttatás, nem zárja ki, hogy a 883/2004 rendelet szerinti öregségi nyugdíjnak minősüljön.¹⁷ Ugyanakkor a Bizottság nem biztos abban, hogy a 883/2004 rendelet hatálya alá tartozik. Ez egy olyan kiegészítés, amit emberek egy kis csoportjának valamely nemzeti válogatottként elért kivételes teljesítményért jutalmul nyújtanak. Így tehát a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó kiegészítő ellátás nem tartozik a 883/2004 rendelet hatálya alá, azonban meg kell vizsgálni, hogy a 492/2011/EU rendelet¹⁸ és az EUMSZ rendelkezéseinek hatálya alá tartozik-e.

37. A Bizottság azonban arra a következtetésre jut, hogy nem szükséges eldönteni, hogy a kiegészítő ellátás a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése szerinti szociális kedvezmény-e,¹⁹ mivel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést az EUMSZ elsődleges joga alapján meg lehet válaszolni.

38. Ebben az összefüggésben a Bizottság az EUMSZ 18. cikke, valamint a Bíróságnak a Tas-Hagen és Tas ügyben hozott ítéletére²⁰ hivatkozik, amely alapján véleménye szerint a felperes az EUMSZ 45. cikk szerint hivatkozhat a munkavállalói helyzetére.

11 A Szlovák Köztársaság a 2018. július 25-i A (fogyatékossgal élő személy számára nyújtott segítségnyújtás) ítéletre (C-679/16 EU:C:2018:601, 32. és 33. pont) hivatkozik.

12 A Szlovák Köztársaság a 2015. december 16-i Bizottság kontra Szlovákia ítéletre (C-361/13, EU:C:2015:601, 56. pont) hivatkozik.

13 A Szlovák Köztársaság a következő ítéletekre hivatkozik: 2005. január 20-i Noteboom ítélet, C-101/04, EU:C:2005:51, 27. pont; 2015. szeptember 16-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet, C-361/13, EU:C:2015:601, 56. pont.

14 A Szlovák Köztársaság a következő ítéletekre hivatkozik: 1983. július 5-i Valentini ítélet, 171/82, EU:C:1983:189, 14. pont; 2015. december 16-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet, C-361/13, EU:C:2015:601, 55. pont.

15 1983. július 5-i Valentini ítélet, 171/82, EU:C:1983:189, 14. pont.

16 A Szlovák Köztársaság a következő ítéletre hivatkozik: 2004. szeptember 16-i Baldinger ítélet, C-386/02, EU:C:2004:535.

17 A Bizottság a következő ítéletekre hivatkozik: 2005. január 20-i Noteboom ítélet, C-101/04, EU:C:2005:51, 25–29. pont; 2015. december 16-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet, C-361/13, EU:C:2015:601, 55. pont; 2018. május 30-i Czerwiński ítélet, C-517/16, EU:C:2018:350, 33. és 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

18 A munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 141., 1. o.).

19 A Bizottság a következő ítéletekre hivatkozik: 1979. május 31-i Even és ONPTS ítélet, 207/78, EU:C:1979:144; 1988. szeptember 27-i Matteucci ítélet, 235/87, EU:C:1988:460, 16. pont; 2004. szeptember 16-i Baldinger ítélet, C-386/02, EU:C:2004:535, 17–19. pont.

20 2016. október 26-i ítélet, C-192/05, EU:C:2006:676, 16. és 30. pont, valamint a rendelkező rész.

IV. Elemzés

39. A kiegészítő ellátás nem tartozik sem a 883/2004 rendelet, sem a 492/2011 rendelet, sem pedig a Bizottság által említett, a szabad mozgásra vonatkozó elsődleges uniós jog hatálya alá.²¹ Ennek következtében a Charta 34. cikke nem alkalmazandó, mivel az alapeljárásban felmerült helyzetet nem az uniós jog „szabályozza”.²²

40. Ami a 883/2004 rendeletet illeti, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében „a 883/2004 rendelet hatálya alól kizárt és a rendelet hatálya alá tartozó ellátások közötti különbség lényegében az egyes ellátások jellemzőin alapul, különösen az ellátás nyújtásának céljain és a folyósítás feltételein, és nem azon, hogy a nemzeti jogszabály szociális biztonsági ellátásnak minősíti-e az ellátást, vagy sem”.²³ Mindenesetre valamely nemzeti jogszabálynak ahhoz, hogy a 883/2004 rendelet hatálya alá tartozzék, az említett rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten felsorolt kockázatok egyikét kell fedeznie.²⁴

41. A jelen ügyben szóban forgó kiegészítő ellátás nem a 883/2004 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten felsorolt kockázatok valamelyikét (a fenti 8. pont sorolja fel) fedezi. A Bíróság már többször kimondta, hogy valamely ellátás akkor tekinthető „szociális biztonsági ellátásnak”, ha egyrészt a jogosult személyes szükségletének bárminemű egyedi és diszkrecionális mérlegelése nélkül, jogilag meghatározott helyzetben nyújtják, és másrészt a 883/2004 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten felsorolt kockázatok valamelyikét fedezi.²⁵ A kiegészítő ellátás inkább jutalom a nemzetközi sporteseményen nyújtott teljesítményért és a nemzet képviselőjéért. Az, hogy a gyakorlatban a nyugdíjkorhatárt elért személyeknek folyósítják, nem elégséges ahhoz, hogy a 3. cikk (1) bekezdése szerinti öregségi ellátások körébe kerüljön. Amint azt Szlovákia képviselője a tárgyaláson kifejtette, a kiegészítő ellátás csak az öregségi nyugdíj azon kedvezményezettjeihez kötődik, akik a tagállami jog által meghatározott maximális ellátásban részesülnek, ezért e személyek számára a folyósítandó összeget csökkenteni kell. A kiegészítő ellátásra való jogosultság jogilag nem függ össze a nyugdíj folyósításával.

42. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében annak meghatározása érdekében, hogy a kiegészítő ellátást a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett „öregségi ellátásnak”, és így szociális biztonsági ellátásnak lehet-e minősíteni, e nyugdíj-kiegészítés alkotóelemeit, különösen célját és nyújtásának feltételeit kell értékelni.²⁶

43. A szóban forgó kiegészítő ellátást azoknak a személyeknek nyújtják, akik nemzetközi sporteseményeken kiemelkedő eredményt értek el. Célja, hogy az élsportolókat teljesítményükért megjutalmazza és a fiatal sportolókat ösztönözze. Ezért következtetésem szerint a kiegészítő ellátás inkább hasonlít a Bizottság kontra Szlovákia ügyben²⁷ szereplő karácsonyi nyugdíj-kiegészítéshez, amelyről megállapítást nyert, hogy a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében nem minősül öregségi ellátásnak, mint arra a szabadságra járó juttatásra, amelyre kizárólag a túlélő hozzátartozói nyugdíjra jogosult személyek jogosultak, és amelyet ugyanabból a forrásból folyósítottak, mint a nyugdíjat, és amelyről a Bíróság a Noteboom ítéletben²⁸ megállapította, hogy öregségi ellátásnak

21 Az alapeljárásban felmerült helyzet alapvetően eltér a Bíróság által a 2011. június 22-i Landtová ítéletben (C-399/09, EU:C:2011:415) vizsgált helyzettől.

22 Lásd például: 2019. május 8-i PI ítélet, C-230/18, EU:C:2019:383, 63. pont.

23 2018. május 30-i Czerwiński ítélet, C-517/16, EU:C:2018:350, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; A ítélet, C-679/16, EU:C:2018:601, 31. pont.

24 2018. május 30-i Czerwiński ítélet, C-517/16, EU:C:2018:350, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

25 2019. március 14-i Dreyer ítélet, C-372/18, EU:C:2019:206, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

26 2015. szeptember 16-i Bizottság kontra Szlovák Köztársaság ítélet, C-361/13, EU:C:2015:601, 54. pont.

27 2015. szeptember 16-i Bizottság kontra Szlovák Köztársaság ítélet, C-361/13, EU:C:2015:601.

28 2005. január 20-i ítélet, C-101/04, EU:C:2005:51, 27. pont.

minősül.²⁹ Itt a kiegészítő ellátást nem ugyanabból az alapból folyósítják, mint a nyugdíjat, hanem közvetlenül az állam finanszírozza, és amint azt fent kifejtettem, nem áll kapcsolatban a nyugdíjrendszerrel, leszámítva a szlovák jog alapján maximális öregségi nyugdíjat kapó korábbi sportolók esetében a csökkentést.

44. Bár elismerem, hogy a Bizottság kontra Szlovákia ítéletben a kedvezményezettek nagyobb köre részesült kifizetésben, míg az alapeljárásban szóban forgó ellátást egy szűkebb csoportnak nyújtották, a kedvezményezettek visszafogott létszáma, amely az élvonalbeli sporteseményeken nyújtott teljesítményekhez kapcsolódik, csupán ezen ellátás és az öregségi nyugdíjhoz kapcsolódó kiegészítések közötti különbséget hangsúlyozza.

45. A 883/2004 rendelet 3. cikkének (3) bekezdése és 70. cikke szerinti különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátásokat illetően egyetértek a Szlovák Köztársaság által a fenti 34. pontban előadott érvekkel, amelyek szerint a szóban forgó kiegészítő ellátást nem lehet a 70. cikkbe beleerőltetni. Megjegyzem, hogy a 3. cikk (5) bekezdésének a) pontja kifejezetten kizárja a 883/2004 rendelet hatálya alól a „szociális támogatást”³⁰, és hogy a 883/2004 rendelet 70. cikke (2) bekezdése a) pontjának i. alpontja visszaül a 3. cikk (1) bekezdésében említett szociális biztonsági ágakra, és a 3. cikk (1) bekezdésében felsorolt kockázatok egyikéhez képest „kiegészítő, helyettesítő vagy járulékos fedezetül” kell szolgálnia.³¹ Amint azt a fenti 41. pontban kifejtettem, arra a következtetésre jutottam, hogy a szóban forgó kiegészítő ellátás nem kapcsolódik az említett rendelkezésben felsorolt kategóriák egyikéhez sem, és inkább a kiemelkedő sportteljesítményt jutalmazó különleges juttatás. A 883/2004 rendelet X. melléklete nem rendelkezik kiegészítő ellátásról és nem célja a létminimumot biztosítani.

46. A kiegészítő ellátás a 492/2011 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének hatálya alá sem tartozik olyan „szociális kedvezményként”, amely lényegi jellemzője kizárja azokat az előnyöket, amelyek az állam szolgáltatásához kapcsolódnak. Valamely nemzeti elismerésű rendszer nem tartozhat a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésének hatálya alá.³² Ezenfelül az, hogy a kiegészítő ellátást nem folyósítják a Szlovákiában élő cseh állampolgároknak, csak egy kis számú uniós munkavállaló vonatkozásában összeegyeztethetetlen a munkavállalók szabad mozgásának megkönnyítésével;³³ vagyis azon cseh állampolgárok vonatkozásában, akik a korábbi Csehszlovákia színeiben versenyeztek és a Cseh Köztársaságból a Szlovák Köztársaságba kívánnak költözni.

47. Más szavakkal, az, hogy a kiegészítő ellátást kizárólag szlovák állampolgároknak folyósítják, nem tántorítja el globálisan vagy nagymértékben a munkavállalók Szlovákiába tartó uniós mozgását,³⁴ azáltal, hogy a szlovák hatóságok megtagadják a kiegészítő ellátás cseh állampolgároknak való kifizetését, bár, amint azt a szlovák kormány írásbeli észrevételeiben és Szlovákia képviselője a tárgyaláson kifejtette, az alapeljárásban szóban forgó jogszabály elfogadása előtt a két tagállam között voltak egyeztetések, ahol megállapodtak abban, hogy mindkét ország folyósítja a szóban forgó kiegészítő ellátást a saját állampolgárainak, tartózkodási helyüktől függetlenül.

29 Az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, valamint az 1998. június 29-i 1606/98/EK tanácsi rendelettel (HL 1998. L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 308. o.) módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja alapján. Ezt a rendeletet az 883/2004 rendelet 90. cikke hatályon kívül helyezte.

30 Lásd például: 1985. március 27-i Hoeckx ítélet, 249/83, EU:C:1985:139, 11., 12. és 14. pont.

31 Lásd: 2004. április 29-i Skalka ítélet, C-160/02, EU:C:2004:269, ahol a szóban forgó kifizetés „különleges, nem járulékalapú pénzbeli ellátás”, mivel egy nyugdíjat egészített ki.

32 1979. május 31-i Evers és ONPTS ítélet, 207/78, EU:C:1979:144, 23. és 24. pont. Lásd még: 2004. szeptember 16-i Baldinger ítélet, C-386/02, EU:C:2004:535, 17. és 19. pont.

33 1985. március 27-i Hoeckx ítélet, 249/83, EU:C:1985:139, 20. pont.

34 Lásd: a Bíróság által az 1993. március 10-i Bizottság kontra Luxemburg ítéletben, C-111/91, EU:C:1993:92, vizsgált helyzet arról, hogy meddig kell Luxemburgban tartózkodni, mielőtt szülési és anyasági támogatást lehetne folyósítani. Ez minden uniós állampolgár nőt érintett.

48. Végezetül, a Bizottság tévesen hivatkozik a Bíróság Tas-Hagen ügyben hozott ítéletére. Abban az ítéletben megállapítást nyert, hogy az, hogy a holland kormány nem hajlandó saját állampolgárainak folyósítani az adott kormány által a háború polgári áldozatainak nyújtott juttatást, amiatt, hogy lakóhelyük Spanyolországban volt, az EK 18. cikk szerinti állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma alá tartozott, és nem kizárólag belső jellegű helyzetnek minősült, éppen azért, mivel az érintettek a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolták azzal, hogy az állampolgárságuk szerinti tagállamtól eltérő tagállamba, Spanyolországba költöztek és ott éltek.³⁵ A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy „mivel valamely, a közösségi jogrend által elismert jog K. Tas-Hagen és R. A. Tas részéről történő gyakorlása hatással volt az utóbbiaknak a nemzeti szabályozás szerinti juttatás elnyeréséhez való jogára, az ilyen helyzetet nem lehet tisztán belsőnek és a közösségi joghoz egyáltalán nem kapcsolódónak tekinteni.”³⁶

49. Ugyanakkor abban nincs vita, hogy a felperes soha nem gyakorolta az EUMSZ 45. cikk szerinti „szabad mozgáshoz való jogát”. Ezért, bár a Bíróságnak a Tas-Hagen ügyben hozott ítéletére lehetne hivatkozni valamely cseh állampolgár és a cseh társadalombiztosítási hatóságok közötti olyan jogvitában, ahol valamely ellátást nem fizetnek ki amiatt, hogy a cseh állampolgár szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta, amikor egy, a Cseh Köztársaságtól eltérő tagállamban, így például a Szlovák Köztársaságban telepedett le, ez a tényállás nem merült fel az alapeljárásban. Az alapeljárás egy, a szabad mozgáshoz való jogát soha nem gyakorló cseh állampolgárt állít szembe a lakóhelye szerinti tagállammal, vagyis Szlovákiával, amely tagállamban az illető mindig is tartózkodott, mióta az az Európai Unióhoz csatlakozott.

50. A jogvita nem tartozik az uniós jog hatálya alá, így a Charta 34. cikke nem alkalmazható.

V. Véggkövetkeztetés

51. Azt javaslom tehát, hogy a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) által előterjesztett kérdésre a Bíróság a következő választ adja:

Az alapeljárás körülményei között nem lehet úgy értelmezni a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének w) pontját, 4. cikkét és 5. cikkét az Európai Unió Alapjogi Chartája 34. cikkének (1) és (2) bekezdésében foglalt, a szociális biztonsági ellátásokhoz és a szociális előnyökhöz való joggal összefüggésben, hogy azokkal ellentétes egy olyan nemzeti rendelkezés alkalmazása, amelynek értelmében a szlovák társadalombiztosítási szerv a felperes állampolgárságát alapvető feltételként veszi figyelembe a nemzeti válogatott sportolókat megillető, az öregségi nyugdíjat kiegészítő ellátáshoz való jog tekintetében még akkor is, ha egy másik jogi követelmény, nevezetesen a jogelődök – ideértve a Csehszlovák Szocialista Köztársaságot is – nemzeti válogatottjában való részvétel is a nemzeti szabályozás részét képezi.

³⁵ 2006. október 26-i Tas-Hagen és Tas ítélet, C-192/05, EU:C:2006:676, 25. pont.

³⁶ Uo., 28. pont.